

Itämerihaaste, esimerkki vapaaehtoisesta suojelutyöstä

Olli-Pekka Mäki

Kansainvälisten sopimusten, lainsäädännön, lupamenettelyjen ja taloudellisen ohjauksen aikaansaamat muutokset päästöjen määrässä eivät ole riittävästi näkyneet muutoksena Itämeren tilassa. Tämä on aikaansaanut vapaaehtoista suojelutyötä niin järjestöissä, yhdistyksissä, säätiöissä kuin kunnissa.

Helsingin ja Turun kaupungit julkistivat vuonna 2007 Itämerihaasteen kaupunkien yhtenä keinona vaikuttaa Itämereen kohdistuvaan kuormitukseen. Haasteen idea syntyi Helsingin ylipormestari Jussi Pajusen ja Turun silloisen kaupunginjohtaja Mikko Pukkisen tapaamisessa. Kaupungeilla ja kunnilla on merkittävä rooli toteuttaa vesiensuojelua paikallisesti. Kaupungit laativat tuolloin yhteisen toimenpideohjelman, johon kirjattiin yhdeksän eri teeman alle kymmeniä toimenpiteitä kuormituksen vähentämiseksi. Ohjelmassa keskityttiin erityisesti vapaaehtoiisiin toimiin. Haasteen tavoitteena oli myös saada muita toimijoita mukaan. Siinä on onnistuttu melko hyvin, koska tällä hetkellä haasteen vastaanottaneita tahoja on jo yli 200. Viimeisin haasteen vastaanottanut taho on Turun seudun puhdistamo Oy.

Kakolanmäen jätevedenpuhdistamo on Turun kaupunkiseudun merkittävin yksittäinen vesiensuojelutoimenpide. Puhdistamo otettiin käyttöön vuonna 2009 ja sen rakentaminen toteutettiin kymmenen kunnan yhteistyönä. Puhdistamo korvasi viisi vanhaa jätevedenpuhdistamoa Turussa ja lähikunnissa. Yhdyskuntajätevesien aiheuttama kuormitus Turun edustan merialueelle on uuden puhdistamon myötä pienentynyt fosforipäästön osalta vuotuisesta 20 tonnin ravinnekuormasta noin 5 tonniin. Myös typen ja orgaanisen aineksen kuorma on vähentynyt selvästi. Puhdistustulokset ovat olleet parempia kuin mihin laitoksen ympäristölupa laitosta velvoittaa. Tehokkaan jätevedenpuhdistuksen ohella puhdistamo toimii myös tiedonvälittäjänä ja tietoisuuden lisääjänä. Kallioon louhitussa puhdistamossa vieraillee opastetuilla kierroksilla kuntalaisia, koululaisia ja jätevedenpuhdistuksen asiantuntijoita pari tuhatta henkilöä vuosittain.

Kaupungin organisaatiossa vesiensuojeluun liittyviä toimenpiteitä toteutetaan useassa eri hallintokunnassa. Turun Satama on mm. toteuttanut pilaantuneen sedimentin kunnostusruoppauksia Aurajoen suulla sekä edesauttanut laivojen jätevesien tehokkaampaa keräystä. Satama solmi myös Tukholman Sataman kanssa yhteistyösopimuksen, jonka sisältönä on mm. nestekaasun käyttö aluksissa, jätevesien vastaanotto, maasähkö ja kansainvälinen yhteistyö. Kiinteistöliikelaitos vastaa mm. kaupungin omistamista maa-alueista sekä rakennuksista. Erityisesti kosteikkojen, laskeutusaltaiden sekä huleveden käsittelyratkaisujen rakentaminen on lisääntynyt.

Itämerihaasteen avulla pyritään myös lisäämään ympäristöyhteistyötä ja osallistumaan Itämeritutkimukseen. Turku, Helsinki ja Suomen Ympäristökeskus toteuttivat vuoden 2012 kesällä yhteisen tutkimusmatkan tutkimus-alus Muikulla, joka seilasi kaksi viikkoa Helsingin ja kaksi viikkoa Turun edustan merialueilla. Turussa matkalla oli mukana myös Åbo Akademin, Turun Yliopiston sekä Turun ammattikorkeakoulun tutkijoita. Raportti tutkimusmatkasta julkaistaan lähiaikoina. Muikun tutkimusmatkat jatkuvat tänä vuonna Helsingin ja Turun edustan lisäksi myös Rauman merialueella.

Vaikka Turun ja Helsingin toimenpideohjelman myötä on saatu paljon aikaiseksi, kaikissa asioissa ei ole edetty riittävästi. Työsarkaa riittää kaikilla hallintokunnilla, mutta erityisen paljon tehtävää on kaupungin viemäriverkoston saneerauksessa, haja-asutusalueella sijaitsevien kaupungin omistamien kiinteistöjen jätevesijärjestelmien parantamisessa ja hulevesien käsittelyssä.

Uusia ja ennakkoluulottomia vesiensuojelutoimia tarvitaan. Kaupunki on yhdessä yhteistyökumppaniensa kanssa suunnittelemassa Aurajoen liukoisen fosforin poistamista Ravinnesieppari -hankkeella. Hanke esitettiin myös Turun sitoumuksena Itämeren huippukokouksessa Pietarissa tänä keväänä.

Itämerihaasteen toiminta jatkuu edelleen. Tänä vuonna toimenpideohjelma päivitetään yhdessä Helsingin kaupungin kanssa. Samassa yhteydessä raportoidaan myös tähän mennessä tehdyistä toimenpiteistä. Toivottavasti uuden ohjelman myötä myös hallintokuntien resursseja lisätään ohjelman toteuttamiseksi.

Olli-Pekka Mäki
ympäristönsuojelusuunnittelija
Turun kaupunki

Aikaisemmin sarjassa ilmestyneitä kolumneja

Nro.		Kirjoittaja
15/2013	11.4.2013	Merellinen kulttuuriperintö osaksi meristrategiaa Tiina Mertanen, museonjohtaja, Suomen merimuseo, Museovirasto
11/2013	14.3.2013	Voisi Tallinnaan mennä muutenkin kuin turistiksi Markku Mantila, päätoimittaja, Kaleva
6/2013	7.2.2013	Itämeren alueen ruokayhteistyön mahdollisuudet Johanna Mäkelä, professori, Helsingin yliopisto
1/2013	3.1.2013	Itämeren alueen jäsenvaltiot ja eurokriisi Olli Rehn, varapuheenjohtaja, Euroopan komissio
47/2012	20.12.2012	Ryöstöretkien ja kaupankäynnin meri - Itämeren kansojen seikkailut esihistoriallisella ajalla Jarl-Thure Eriksson, kansleri, Åbo Akademi
42/2012	16.11.2012	Pullopостia - Meri yhdistää Suomea ja Viroa Aleksi Härkönen, suurlähettiläs, Suomen suurlähetystö, Tallinna
37/2012	12.10.2012	Venäjän WTO-jäsenyyden alkumetreit Heli Simola, ekonomisti, Suomen Pankin siirtymätalouksien tutkimuslaitos
34/2012	21.9.2012	Cleantechista ratkaisu Itämerelle ja Suomen talouskasvulle Jyri Häkämies, elinkeinoministeri, Työ- ja elinkeinoministeriö
30/2012	24.8.2012	Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyötä laajalla rintamalla Erkki Tuomioja, ulkoasiainministeri, ulkoasiainministeriö
11/2012	9.3.2012	Itämeri on kirkkojen meri Kari Mäkinen, arkkipiispa, Suomen evankelis-luterilainen kirkko
7/2012	10.2.2012	Itämeren kohtalo ratkaistaan puhdistamoilla eikä juhlapuheissa Juha Nurminen, puheenjohtaja, John Nurmisen Säätiö
1/2012	6.1.2012	Työnjaolla tehokkuutta Itämeren alueen yhteistyöhön Thomas Götz, Saksan Suomen suurlähettiläs